

Aleksander Sytnik¹, Andrej Bogucki², Maria Łanczont³, Teresa Madeyska⁴

Stanowisko górnopaleolityczne Halicz I

WSTĘP

Artykuł zawiera wyniki wstępnych badań archeologicznych i geologicznych jednego z ważnych i perspektywicznych stanowisk górnego paleolitu górnej części Naddniestrza — stanowiska Halicz I. Stanowisko to odkrył M. Bandrywski w 1988 roku, badania wykopaliskowe zostały jednak rozpoczęte dopiero w 1997 r. i są obecnie kontynuowane. Znaczenie

tego stanowiska polega także na tym, że znajduje się ono w jednym z najważniejszych, reperowych profili osadów górnego i środkowego plejstocenu: w leżącej na tarasie Dniestru pięknie wykształconej 30 metrowej miąższości serii lessów z kompleksami gleb kopalnych. Badania na tym stanowisku są częściowo finansowane z grantu KBN 6 PO4E 031 15.

CHARAKTERYSTYKA GEOLOGICZNA I GEOMORFOLOGICZNA OKOLIC STANOWISKA

Rejon Halicza leży w mobilnej tektonicznie strefie platformy wschodnioeuropejskiej, na pograniczu zapadliska przedkarpackiego stanowiącego część karpackiej struktury fałdowej. Powierzchnia przeciętna jest dolinami: Dniestru oraz jego prawobrzeżnych i lewobrzeżnych dopływów. Doliny posiadają złożone systemy tarasowe, są na ogół wąskie, a ich lokalne rozszerzenia mają charakter kotlin. Między innymi w okolicach Halicza, pomiędzy miejscowościami Bukaczewce i Marinopol rozpościera się kotlina Halicka o wysokości bezwzględnej 200–250 m i szerokości do 10 km, wypełniona trzema (I–III) nadzalewowymi tarasami Dniestru (К. И. Гепенчук 1973).

Pod względem budowy geologicznej, ponad bazą erozyjną występują osady górnej kredy, badenu, sarmatu i pliocenu, przykryte ciągłą pokrywą osadów czwartorzędowych. Górna kreda, to pod względem litologicznym przede wszystkim kreda, wapienie kredowate i margle, o łącznej miąższości do 500 m, reprezentujące turon, koniak i santon. Ważnym z punktu widzenia paleolitu jest fakt, że w jasnoszarych wapieniach turonu występują krzemienie — dobry surowiec do wyrobu narzędzi. Mają one czarne lub rzadziej szare zabarwienie.

Rozprzestrzeniony na tym terenie neogen wykształcony jest w formie wapieni pochodzenia chemicznego, gipsów, anhydrytów i ilów o ogólnej miąższości do 100 m. W miejscach

występowania badeńskich gipsów i anhydrytów spotyka się leje krasowe, schroniska skalne a także jaskinie. Aluwia Dniestru budujące poszczególne tarasy są prawie wszędzie przykryte subaeralnymi, eolicznymi lessami lub deluwiami lessowymi zawierającymi zmienną ilość gleb kopalnych lub kompleksów glebowych. Górnopaleolityczne stanowisko Halicz I usytuowane jest właśnie w serii lessowo-glebowej.

Rejon w sąsiedztwie stanowiska, to przede wszystkim przeciętnie wcięciami erozyjnymi rzek powierzchnie wysokich tarasów VII–V, pokryte różnej miąższości seriami osadów lessowych z glebami kopalnymi. Dominuje więc tutaj rzeźba równin akumulacyjnych. Stoki dolin rzecznych są często strome, urozmaicone licznymi wąwozami i cyplami. Poszczególne międzyrzecza mają charakter wyżyn. Na przykład międzyrzecze pomiędzy dolinami Łomnicy i Bystrzycy Sołotwińskiej nazwane zostało Wyżyną Przyłukwińską (Прилуквинская возвышенность — М. М. Койнов 1973).

Biorąc pod uwagę geomorfologiczne cechy krajobrazu okolic Halicza mamy podstawy twierdzić, że rzeźba sprzyjała osadnictwu pradziejowemu, migracjom i prymitywnej gospodarce ludzi paleolitu. Pierwotni łowcy wykorzystywali liczne doliny rzeczne z tarasami i wysuniętymi w stronę rzeki cyplami oraz jaskinie i schroniska skalne.

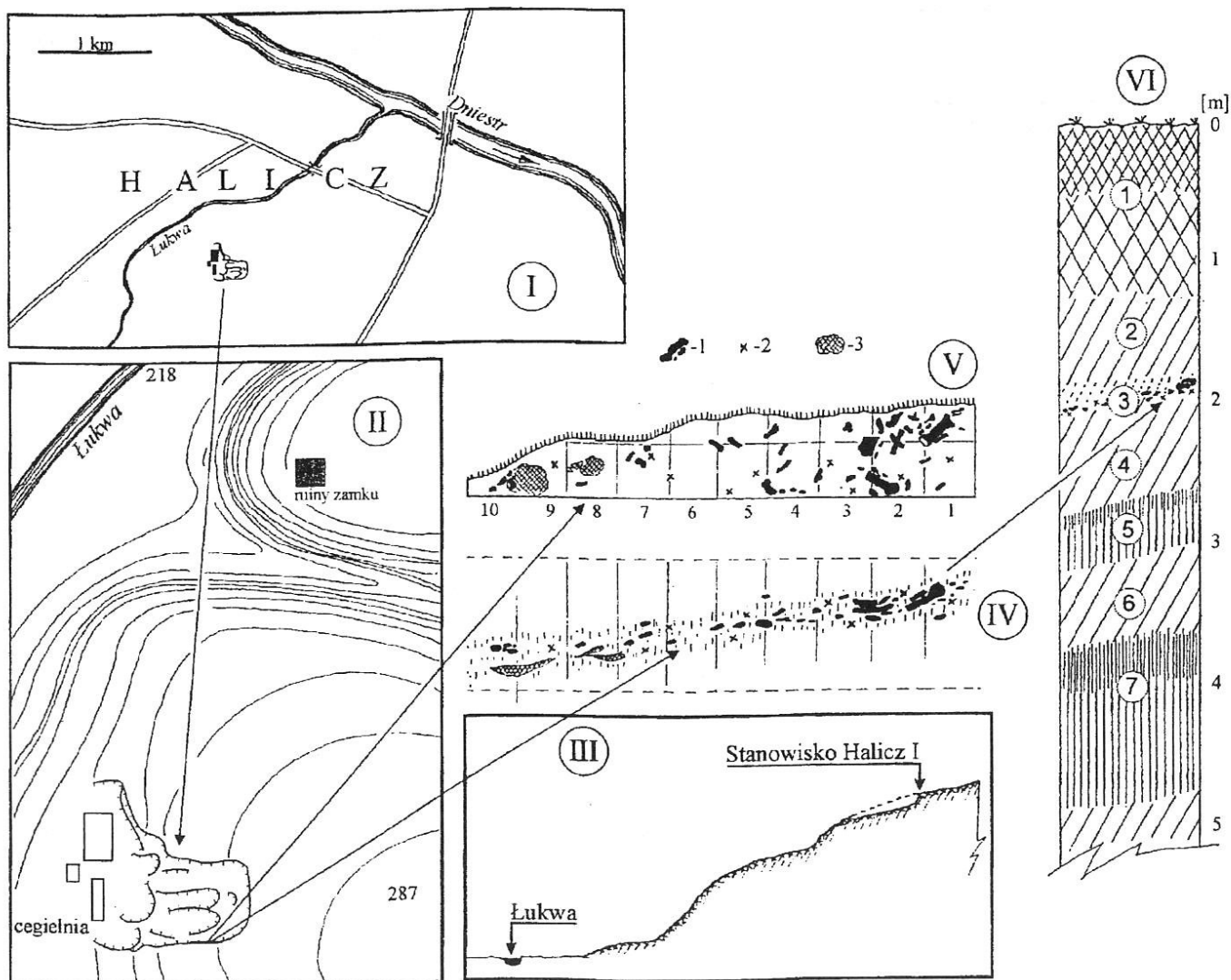
Istnieją także podstawy, aby przypuszczać, że w dolinie Dniestru panował dość łagodny klimat. Świadczy o tym znacznie słabszy niż na Wyżynach Wołyńskiej i Podolskiej rozwój paleokriogenicznych deformacji osadów. Dodatkowym walorem tego rejonu były wychodnie dobrej jakości krzemienia turońskiego — surowca wykorzystywanego do wytwarzania narzędzi przez całą epokę kamienia.

¹ Instytut Ukrainoznawstwa Narodowej Akademii Nauk Ukrainy — Lwów

² Instytut Geograficzny Uniwersytetu Lwowskiego — Lwów

³ Zakład Geografii Fizycznej i Paleogeografii UMCS — Lublin

⁴ Instytut Nauk Geologicznych PAN — Warszawa

Ryc. 1. I – położenie stanowiska; II – plan sąsiedztwa stanowiska; III – przekrój morfologiczny prawego brzegu doliny Łukwy w miejscu usytuowania stanowiska; IV – przekrój pionowy fragmentu warstwy kulturowej zbadanego w 1997 roku; V – plan tego samego fragmentu: 1 – kości zwierzęce, 2 – wyroby krzemienne, 3 – pozostałości ognisk; VI – profil geologiczny osadów odsłoniętych na stanowisku Halicz I, liczby w kółkach odpowiadają numerom warstw opisanych w tekście

Fig. 1. I – Situation of the Halicz I site; II – map of the site surroundings; III – morphological section of the Łukwa river right bank with the site; IV – vertical section of the explored in 1997 fragment of the cultural layer; V – plan of the explored fragment of the cultural layer: 1 – animal bones, 2 – flint artefacts, 3 – remnants of fires; VI – geological section of the Halicz I site deposits. Numbers correspond to the profile description in the text

Рис. 1. I – Схема расположения стоянки Галич I; II – Картограмма стоянки Галич I и места расчистки в карьере; III – поперечное сечение правого берега р. Луква в месте расположения стоянки; IV – Вертикальный профиль культурного горизонта в расчистке относительно нулевой линии; V – план последованного участка культурного горизонта во время расчистки 1997 года: 1 – кости ископаемых животных, 2 – находки кремня, 3 – остатки кострищ; VI – стратиграфическая колонка отложений стоянки Галич I. Числа в кружках отвечают геологическим слоям описания в тексте статьи

Wszystkie te cechy badanego regionu dają podstawę do przypuszczenia, że jest to fragment obszaru Starego Świata perspektywny z punktu widzenia możliwości przeprowadzenia kompleksowych badań osadnictwa i ak-

tywności gospodarczej ludzi pierwotnych od czasów paleolitu. Jedną z pierwszych prób przeprowadzenia takich badań było rozpoczęcie prac wykopaliskowych na stanowisku Halicz I.

POŁOŻENIE I TOPOGRAFIA STANOWISKA

Stanowisko położone jest w miejscu nazywanym Halicz-Góra, na prawym zboczu doliny Łukwy, blisko jej ujścia do Dniestru. Znajduje się w obrębie starego Halicza w Iwano-Frankowskim okręgu Ukrainy (ryc. 1: I). Jest to szeroki cypl wysokiego tarasu Dniestru, przecinany licznymi dolinkami i wąwozami. Na wysoko wzniesionym zakończeniu cypla położony jest średniowieczny zamek, oddzielony od Halicz-Góry głębokim parowem. Osada leży w pobliżu najwyższego punktu cypla, na wysokości 287 m n.p.m.

(ryc. 1: II, III), co dawało paleolitycznym łowcom możliwość stałej obserwacji stad zwierząt łownych – głównie, jak wskazują szczątki fauny: reniferów, mamutów i dzikich koni. Topograficzne położenie stanowiska jest typowe dla górnego paleolitu. W pobliżu znajdują się w analogicznej sytuacji topograficznej stanowiska Meżigirce I (Г. В. Григорьева, М. Н. Клапчук 1981), Marinopol I (Ю. Полянський 1929), Marinopol II (Л. Г. Мацкевой et al. 1976), Gannusiwka I.

OBECNY STAN I SYTUACJA STANOWISKA

Stanowisko znajduje się w wyrobisku cegielni, skutkiem czego jego część jest zniszczona przez prace górnicze. Wynika stąd konieczność zabezpieczenia przed zniszczeniem tego, co z niego zostało. Od jesieni 1997 roku autorzy kilkakrotnie przeprowadzali badania na tym stanowisku. Ustalili warunki geologiczne i stratygrafię osadów górnoplejstoceniowych, ogólną sytuację geologiczno-archeologiczną, a także charakter górnopaleolitycznej warstwy kulturowej. W południowej ścianie wyrobiska cegielni widoczna jest na głębokości prawie 2 m od pierwotnej powierzchni terenu, warstwa kulturowa z widocznymi kośćmi zwierząt i wyrobami krzemiennymi oraz pozostałościami ognisk. Kości ulegają wietrzeniu

narazone na działanie słońca i deszczu, są też wyciągane przez dzieci. W tej sytuacji najważniejszym zadaniem było zabezpieczenie dla przyszłych badań wykopaliskowych ściany wyrobiska i materiałów widocznych na powierzchni.

W środkowej części południowej ściany wyrobiska założono wykop o długości 10 m, który objął warstwę kulturową (ryc. 1: II, IV, V). Powierzchnia całego wykopu wynosiła 15 m². Nagromadzono z niego bogaty materiał osteologiczny, nieliczne wyroby krzemienne, stwierdzono występowanie pozostałości po ogniskach. Zarówno pod, jak i nad warstwą kulturową znajdują się sterylne osady górnoplejstoceniowej serii lessowo-glebowej.

STRATYGRAFIA

Poniżej przedstawiono opis profilu osadów odsłoniętych w odczyszczonej południowej ścianie wyrobiska (ryc. 1: VI). Profil ten został szczegółowo opróbowany.

1. Głębokość 0–1,2 m. Gleba współczesna w znacznym stopniu zniszczona przez człowieka. Poziom A — humusowy, o miąższości 0,4 m, to ciemnoszare pyły piaszczyste bezstrukturalne, mikroporowate, poprzerastane korzeniami, z bardzo ostrą dolną granicą. Poziom B — iluwialny, o miąższości 0,8 m i wyraźnej dwudzielności. Część górna, to pyły piaszczyste o strukturze pryzmatycznej, rdzawobrunatne (czerwone) z białymi plamkami — pozostałościami poziomu eluwialnego gleby typu bielcowego. Pyły są makroporowate z licznymi kanalikami po robakach, wypełnionymi materiałem z poziomu A. Dolna granica stopniowa. Pyły dolnej części poziomu B są bezwapienne, barwy ciemnożółtej z licznymi kanalikami po robakach wypełnionymi także materiałem z poziomu A. Dolna granica wyraźnie widoczna przez zmianę barwy.

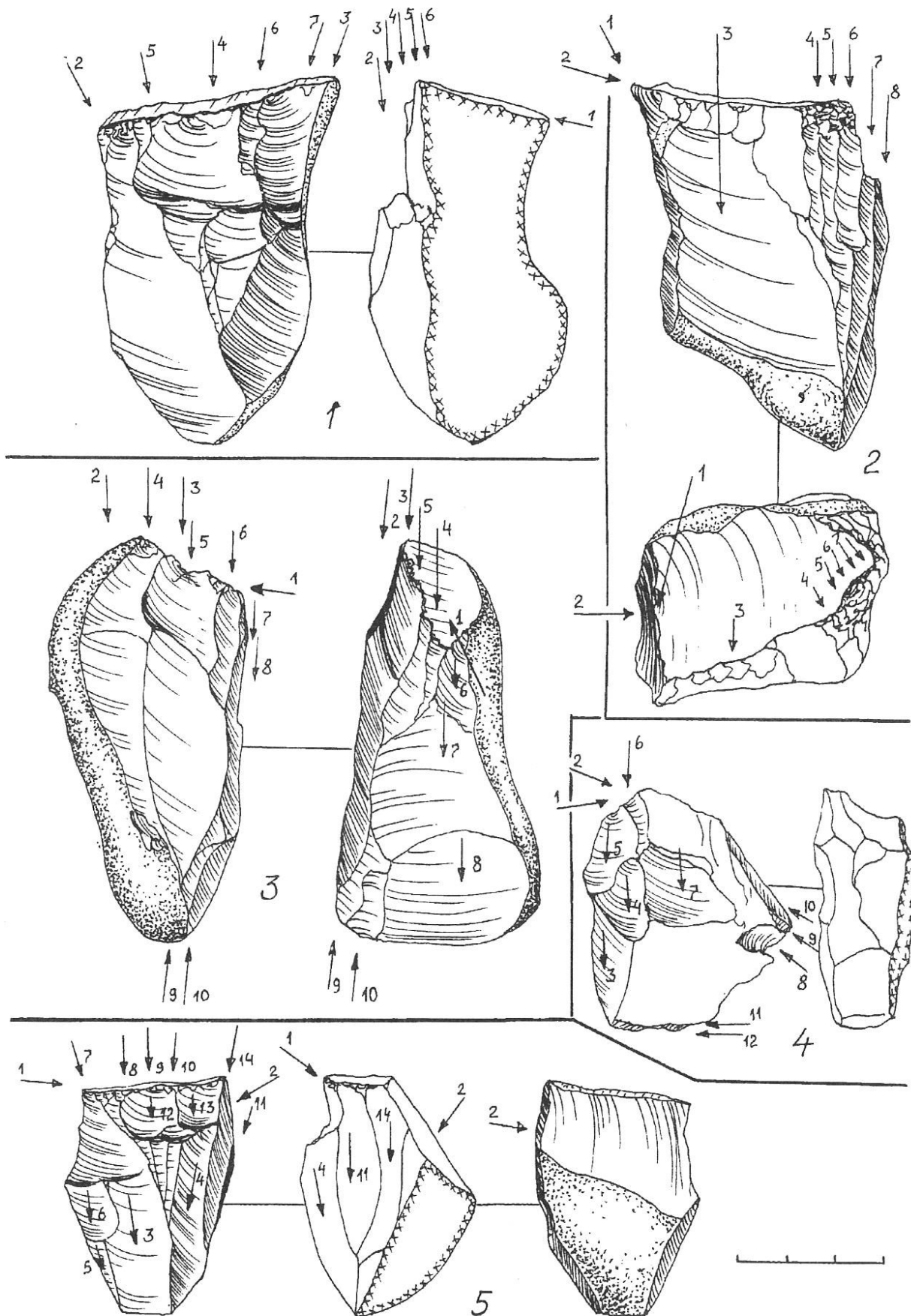
2. Głębokość 1,2–1,7 m. Less piaszczysty, makroporowaty, wapnisty, jednorodny z pseudomyceliami i wyodrębniającymi się niewielkimi (do kilku cm średnicy) plamami oglejenia i skupieniami związków żelaza. Dolną granicę wyznaczono w poziomie pojawienia się zabytków, przede wszystkim kości dużych ssaków.

3. Głębokość 1,7–1,9 m. Warstwa kulturowa. Odpowiada ona podpoziomowi równiejskiemu w schemacie stratygraficznym górnego plejstocenu SW części Ukrainy (A. B.

Борущий 1986). Osady pod względem składu granulometrycznego są analogiczne do osadów warstwy 2, lecz zawierają wyroby krzemienne, kości i pozostałości po ogniskach. W porównaniu z warstwą 2 less jest nieco ciemniejszy (jasnobrązowy), intensywniej przerobiony przez robaki. Bezpośrednio nad górną powierzchnią warstwy kulturowej znajdują się smugi żelaziste, zwiększa się ilość drobnych wytrąceń żelazisto-manganowych. Dolna granica wyraźna.

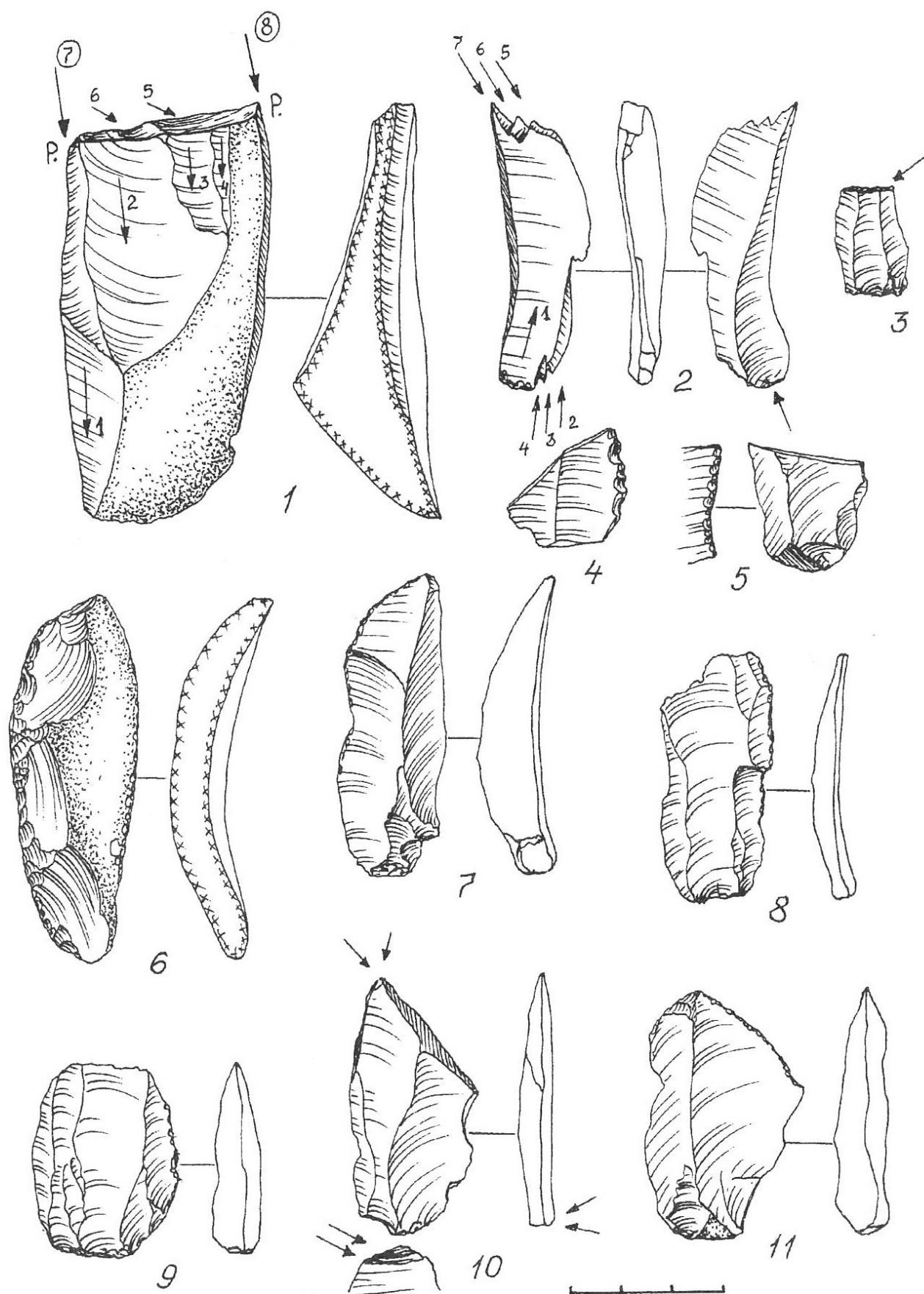
4. Głębokość 1,9–2,5 m. Less grubopylowy, piaszczysty, płowy (żółtawoszary), w dolnej części z odcieniem szaroniebieskawym, wapnisty, stosunkowo jednolity. W dolnej części wzrasta domieszka frakcji piaskowej i ilość punktowych wytrąceń żelazisto-manganowych barwy najczęściej czarnej. W stosunku do górnej części profilu większa jest wilgotność. Granica dolna — wyraźna. Wiek lessu na głębokości 2,2 m określono metodą termoluminescencji na 25 ± 3 tys. lat (datowanie to, a także pozostałe podane w tym artykule, zostały wykonane w laboratorium Instytutu Nauk Geologicznych Narodowej Akademii Nauk Ukrainy).

5. Głębokość 2,5–3,0 m. Gleba dubieńska. Zbudowana jest z grubych pyłów czerwono-brunatnych, słabowapnistych. Spotyka się w niej pojedyncze węgielki drzewne o rozmiarach do 1 cm średnicy oraz ich skupienia o średnicy do 4 cm. Często występują w tej warstwie plamy oglejenia (o średnicy do 5 cm), wytrącenia wtórnych węglanów, punktowe lub nieco większe (do 3 mm) wytrącenia żelazisto-manganowe. Pyły są średniozwięzłe, makroporowate. Dolna gra-

Ryc. 2. Rdzenie znalezione na stanowisku Halicz I. Strzałkami i numerami pokazano kierunki i kolejność uderzeń
 Fig. 2. Flint cores from the site Halicz I. Arrows and numbers show the direction and order of strokes

Рис. 2. Верхнепалеолитическая стоянка Галич I. Нуклеусы. Стрелками показаны направления и последовательность ударов

Ryc. 3. Krzemienne wyroby znalezione na stanowisku Halicz I

Fig. 3. Flint implements from the site Halicz I

Рис. 3. Верхнепалеолитическая стоянка Галич I. Кремневые изделия

nica wyraźna, falista. Wiek osadów na głębokości 2,7 m określono na 30 ± 3 tys. lat.

6. Głębokość 3,0–3,4 m. Less piaszczysty płowej barwy, makroporowaty z wtórnie wytrąconymi węglanami występującymi w skupieniach, choć w zasadniczej masie warstwa ta nie reaguje z kwasem solnym. Less jest dosyć jednorodny, z małą ilością niewielkich, czarnych wytrąceń manganowo-żelazistych. Ku dołowi wzrasta oglejenie. Dolna granica wyraźnie zaznacza się w zmianie barwy. Wiek osadów na głębokości 3,2 m wynosi 40 ± 5 tys. lat.

7. Głębokość 3,4–4,8 m. Gorochowski kopalny kompleks glebowy, mający wyraźnie rozwinięty, zróżnicowany profil glebowy. Poziom A: 3,4–3,9 m, składa się z czerwono-brązowych drobnych pyłów, dość jednorodnych, bezstrukturalnych, bezwapiennych. Zawiera dużą ilość czarnych żelazisto-manganowych konkrecji do 3 mm średnicy. Sporadycznie spotyka się węgielki drzewne do 1 cm średnicy. Dolna granica wyraźnie widoczna dzięki zmianie barwy. Wiek

pyłów z głębokości 3,7 m wynosi 80 ± 6 tys. lat. Poziom B: 3,9–4,8 m to pył piaszczysty czerwono-brązowy, bezwapienny, tylko miejscami występują wtórne wytrącenia wapienne, głównie wzdłuż szczelin. Liczne są plamy oglejenia, spotyka się także wytrącenia żelazisto-manganowe średnicy do 3 mm. W górnej części warstwy widoczne są ślady poziomu eluwialnego typu bielcowego. Granica wyraźna. Od głębokości 4,8 m zaczynają się lessy środkowopolejstoczeńskie. Wiek pyłów na głębokości 4,1 m wynosi 120 ± 10 tys. lat.

Jak wynika z powyższego, opisywana górnopaleolityczna warstwa kulturowa stanowiska Halicz I leży w serii lessowo-glebowej na głębokości 1,7–1,9 m i jest związana z osadami podpoziomu równieńskiego, odpowiadającego względnemu ociepleniu w czasie młodszego vistulianu (A. Б. Богучикий 1986). W podobnej sytuacji geologicznej znajduje się warstwa kulturowa stanowiska Meżigirce I, leżącego na przeciwnym brzegu Dniestru, w odległości kilku km od Halicza.

WARSTWA KULTUROWA, PLANIGRAFIA

Zbadany wykopaliskowo obszar jest zbyt mały, aby można było odtworzyć planografię osady. Pewne wnioski można jednak wysnuć na podstawie istnienia skupienia dużych kości mamuta we wschodniej części wykopu (ryc. 1: IV, V), a także śladów dwu ognisk w zachodniej jego części. Nie jest wykluczone, że w tej części stanowiska znajduje się konstrukcja mieszkalna złożona z dużych kości mamuta i innych zwierząt. Obecność ognisk z dość dużą ilością popiołu potwierdza to przypuszczenie. Przyznać jednak trzeba, że na zbadanym obszarze znaleziono bardzo mało krzemiennych artefaktów, zaledwie 9 przedmiotów, z których 4, to małe fragmenty surowca; brak rdzeni i narzędzi. Zapewne w obozowisku istniały oddzielne miejsca obróbki krzemienia (pra-

cownie), poza częścią mieszkalną. Zbadana część stanowiska mogła być również częścią peryferyjną, gdzie wyrzucano odpadki kuchenne. Warto w przyszłości wyjaśnić te zagadnienia, na które obecnie brak odpowiedzi.

Warstwa kulturowa ma miąższość od 10 do 30–40 cm maksymalnie. Warto wziąć pod uwagę, że obecność nienaruszonych soczew ognisk o średnicy do 60 cm i grubości do 5 cm jednoznacznie świadczy o położeniu *in situ* wszystkich pozostałości kulturowych. Ówczesna powierzchnia bez wątpienia znajdowała się na poziomie ognisk. Powierzchnia warstwy kulturowej stopniowo obniża się ku zachodowi, w stronę doliny rzeki, podczas gdy współczesna powierzchnia terenu jest bardziej płaska i nie ma takiego nachylenia. (ryc. 1: IV).

ANALIZA MATERIAŁÓW ARCHEOLOGICZNYCH

Nie licząc drobnych fragmentów kości, w warstwie kulturowej znaleziono 50 fragmentów dużych kości kopalnych zwierząt i 9 wyrobów krzemiennych. W materiale faunistycznym stwierdzono dotychczas obecność kości mamuta, renifera i konia. Oprócz przedmiotów pochodzących z wykopu, kolekcja obejmuje około 120 wyrobów krzemiennych, znalezionych w różnym czasie w stanie naruszonym przez: M. Bandriwskiego, J. Łukomskiego i A. Sytnika. Zebrano je z osadów przemieszczonych w czasie eksploatacji lessu dla potrzeb cegielni. Ich przynależność do badanego zespołuabytków nie ulega wątpliwości, ponieważ na stanowisku jest tylko jedna warstwa kulturowa, jak widać w odsłoniętym profilu, przecięta i częściowo zniszczona podczas eksploatacji. W skład kolekcji 130 wyrobów krzemiennych wchodzi następujące formy: 5 rdzeni, 2 okruchy rdzeniokształtne, 7 okruchów naturalnych, 32 odlupki, 33 wióry, 6 mikrowiórów, 38 łusek oraz 7 narzędzi.

Najbardziej charakterystyczne są rdzenie. Cztery z nich, to typowe formy klinowate, jednopiętowe (ryc. 2: 3, 5), piąty to

niewielki rdzeń zaczątkowy na amorficznym fragmencie buli krzemiennej (ryc. 2: 4). Dwa rdzenie (ryc. 2: 1, 5) można interpretować jako dwa etapy wykorzystania rdzeni stożkowych. W pierwszym przypadku (ryc. 2: 1) kierunki łupania są lekko zbieżne i usytuowane na wypukłej, podłużnej stronie okazu, a w drugim przypadku skierowane były z trzech stron (ryc. 2: 5). Ostatni rdzeń stanowi końcowy etap eksploatacji z zagiętymi ostatnimi negatywami, po odbiciu których stał się on nieużyteczny. Jeden z rdzeni przyrmatycznych, na węższym boku ma ślady zaprawy w postaci małych, wydłużonych negatywów po odlupaniu wiórów i mikrowiórów.

Ogólnie rzecz biorąc rdzenie świadczą o wysokim poziomie rozwiniętej techniki wiórowej. Równocześnie zaznaczają się tendencje zaprawiania rdzeni przez odbicia drobnych wiórków, co jest charakterystyczne dla pierwotnej obróbki surowca wykonywanej przez wytwórców kultury drugiej połowy i końca górnego paleolitu. Potwierdzają to także rezultaty analizy morfologicznej wiórowych zatępców. Większość z nich, to długie wióry z ostrymi graniami i małymi piętami.

Szerokie i masywne wióry są produktami zaprawiania i przeformowywania rdzeni.

Sześć spośród mikrowiórów nie posiada wtórnej, końcowej obróbki, co świadczy, że powstały przypadkowo. Przemysł był już ukierunkowany na mikrolityzację, lecz znajdował się dopiero na początkowym etapie jej rozwoju. Wszystkie odłupki są odpadkami przy produkcji narzędzi.

Ciekawym jest, że w tak nielicznym zespole znaleziono 2 wiórki-rylczaki. Jeden z nich był odpadkiem przy produkcji podwójnego rylca węglowego (ryc. 3: 2). Rylce były oczywiście dominującym elementem w zespole, ponieważ były niezbędne w obróbce tak dużej ilości kości.

Wśród niewielkiej liczby wyrobów retuszowanych, czyli narzędzi, znaleziono 2 rylce, nóż – drapacz oraz 4 wióry z mikroretuszem na krawędziach. Pierwszy rylec (ryc. 3: 1) należy do grupy rylców podwójnych, bocznych, równoległych. Jest on wykonany na podłużnym wiórze – surowiaku poprzez specjalne przygotowanie płaszczyzny uderzenia.

Drugi rylec (ryc. 3: 10) klinowaty, końcowy, sformowany został na wiórze z odbitą piętą. Są to typowe narzędzia górnego paleolitu. Interesujący jest także nóż – drapacz wypukły na podłużnej krawędzi (ryc. 3: 6) masywnego wióra – surowiaka. Retusz dwustopniowy, regularny półstromy i miejscami stromy, ciągnie się wzdłuż całej krawędzi. Tego typu narzędzia są często spotykane w górnopaleolitycznych zespołach stanowisk nad Dniestrem (Meżigirce I i inne). Wiórki z drobnym retuszem na krawędzi zaliczono do grupy narzędzi umownie, ponieważ ich „obróbka” mogła powstać przypadkowo.

Kończąc charakterystykę zespołu krzemiennych zabytków podkreślić należy, że wszystkie bez wyjątku artefakty zostały wykonane z wysokiej jakości krzemienia turońskiego, przeważnie ciemnego, szarego na powierzchniach przelamu. Prawie każdy zabytek jest patynowany, pokryty warstwą jasno-szarą, niekiedy mleczno-białą lub ciemno-niebieską. Jedynie nieliczne wyroby nie posiadają patyny.

PODSUMOWANIE

Znalezienie analogii dla zespołu ze stanowiska Halicz jest obecnie trudne, ponieważ jest on nieliczny, a badania dopiero zostały rozpoczęte. Jedynie w ogólnym zarysie można sądzić o podobieństwie do inwentarzy stanowiska Meżigirce (M. H. Клапчук, 1983) oraz do warstw 7–5 znanego stanowiska Mołodowa V (O. П. Черниш, 1961).

Na podstawie wyraźnego usytuowania wartwy kulturowej stanowiska Halicz I w nienaruszonym położeniu w obrębie plejstocénskiej serii osadów lessowo-glebowych, bogac-

twa materiałów faunistycznych, i obecności śladów po ogniskach można przypuszczać, że planowane badania wykopaliskowe dostarczą ważnych materiałów naukowych dotyczących górnopaleolitycznego osadnictwa. Istnieje prawdopodobieństwo znalezienia obiektów mieszkalnych, pracowni, wyrobów z kości i rogów, a także przedmiotów sztuki. Potrzeba pilnego przeprowadzenia badań wykopaliskowych na tym stanowisku wynika ponadto z niebezpieczeństwa zniszczenia stanowiska przez prace górnicze.

WYKAZ CYTOWANEJ LITERATURY

- Богущий А. Б.
1986 *Антропогенные покровные отложения Воыно-Подолы* [w:] *Антропогенные отложения Украины*, с. 121–132.
- Геренчук К. И.
1973 *Геоморфология*, [w:] *Природа Ивано-Франківської області*, Львів, с. 39–50.
- Григорьева Г. В., Клапчук М. Н.
1981 *Позднепалеолитическая стоянка Межигорцы I в Ивано-Франковской области*, [w:] „Краткие сообщения Института археологии АН СССР”, вып. 165, Москва, с. 58–63.
- Клапчук М. Н.
1983 *Новые данные о палеолите и мезолите Прикарпатья*, [w:] „Советская археология” N. 4, с. 103–118.
- Койнов М. М.
1973 *Фізико-географічні райони*, [w:] *Природа Ивано-Франківської області*, Львів: с. 125–140.
- Мацкевой Л. Г., Артюх В. С., Василенко Б. А., Козак Я. Д.
1976 *Исследования Прикарпатской экспедиции* [w:] *Археологические открытия*, Москва, с. 360.
- Полянський Ю.
1929 *Подільські етюди. Тераси, ліси і морфологія Галицького Поділля над Дністром*, [w:] *Збірник Матем.-природописнолікарської секції Наук. товариства ім. Шевченка*, т. XX, с. 191.
- Черниш О. П.
1961 *Палеолітична стоянка Молодова V*. Київ, Вид-во АН УРСР, с. 172.

Upper Palaeolithic site Halicz

Summary

Upper Palaeolithic site Halicz I is situated above the right slope of the Łukwa river valley, near by its discharge to the Dniester river, on the highest point of the relief (fig. 1). It was discovered in 1988 in the brick-field, and is explored beginning from 1997. The cultural layer was found in a clay-pit wall, at the depth of 1,7–1,9 m, inside a section of loess with several horizons of fossil soil complexes – an important profile of Quaternary deposits. The layer stratigraphically corresponds to the so called Rowne

subhorizon correlated with one of the Upper Vistulian climatic ameliorations. In the explored trench (15 m²), 9 flint artefacts were found as well as bones of mammoth, reindeer and wild horse, beside traces of 2 fires. Outside the trench, about 120 flint artefacts were found on secondary bed, but surely originated from the same cultural layer. The whole collection contains among others: 5 cores, 32 flakes, 33 blades, 7 tools (fig. 2, 3) – thypical for the Upper Palaeolithic.

Александр Сытник, Андрей Богдацкий, Мария Ланчонт, Тереза Мадейска

Верхнепалеолитическая стоянка Галич I

Резюме

Верхнепалеолитическая стоянка Галич I расположена на правом береговом склоне реки Луква недалеко от ее впадения в р. Днестр, на самой высокой точке рельефа (рис. 1). Она открыта в карьере кирпичного завода в 1988 году, а полевые работы начаты только в 1997 году. Культурный слой находится в важнейшем опорном разрезе с ископаемыми почвенными комплексами и лессовыми горизонтами. Он залегает на глубине 1,7–1,9 м и связан с отложениями ривненского подгоризонта, отвечающего относительному потеплению во время последнего

(вистулианского) оледенения. На небольшом расчищенном участке (15 м²) культурного слоя найдено всего 9 кремневых артефактов, крупные кости мамонта, северного оленя, первобытной лошади, а также остатки двух кострищ. Вне пределов раскопа, в переотложенном состоянии найдено еще 120 кремневых артефактов принадлежащих к тому же культурному горизонту. В коллекции представлены: нуклеусы (5), отщепы (32), пластины (33), орудия труда (7) и др. (рис. 2, 3) типичные изделия позднпалеолитического инструментария.